

HÅKAN
NESSER
TAIVAS
LONTOON
YLLÄ

TAMMI

HÅKAN NESSER

TAIVAS
LONTOON
YLLÄ

SUOMENTANUT ALEKSI MILONOFF

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI - HELSINKI

Suomentaja kiittää valtion kirjallisuustoimikuntaa saamastaan tuesta.

RUOTSINKIELINEN ALKUTEOS *Himmel över London*

ILMESTYI RUOTSISSA VUONNA 2011.

COPYRIGHT © HÅKAN NESSER, 2011

FIRST PUBLISHED BY ALBERT BONNIERS FÖRLAG, STOCKHOLM, SWEDEN
PUBLISHED IN THE FINNISH LANGUAGE BY ARRANGEMENT WITH BONNIER
RIGHTS, STOCKHOLM, SWEDEN

SUOMENKIELINEN LAITOS © KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI 2017

ISBN 978-951-31-9462-8

PAINETTU EU:SSA.

”Käsityksemme kirjoista on
pohjimmiltaan sellainen,
että jos tarinaa ei ehdi kertoa
parranajon aikana, se on
kirjallisuutta. Eikä se ole meille
mitään. Luetteko te?”

ALESSANDRO BARICCO:

QUESTA STORIA

I

1

LEONARD

Heathrow Express toi meidät Paddingtonille kello 16.50.

Otin lehdenjakajalta Evening Standardin, ja sillä aikaa kun seisoimme taksijonossa, ehdin lukea Wimbledon Commonissa tapahtuneesta puukotuksesta – jonka tekijää kutsuttiin jutussa nimellä The Watch Killer, koska hänellä oli tapana jättää uhriensa käteen rikkinäinen rannekello. En maininnut uutisesta Maudille; emme olleet muutenkaan oikein jutelleet matkan aikana, eikä Maud halua saada muistutuksia maailman tilasta.

Eikä minunkaan tilastani, jos tarkkoja ollaan, ja juuri sellainen yritän olla.

Tarkka. Etenkin ajatuksissani; että pidän tutun häiritsevän epäilyksen loitolla ja olen mahdollisimman skarppi seuraavat kaksitoista päivää. Ihan vain siksi että kaikki menisi suunnitelmien mukaan, mitä se sitten tarkoittaakin, sillä heikkoina hetkinä näen elämäni joukkona puolinaisia toimia ja hiekkiaan valuneita aikeita. Tämä käy erityisen selväksi näin yhdennellätoista hetkellä, kun joutuu väistämättä katsomaan taaksepäin, koska juuri muita suuntia ei ole tarjolla. Mutta nyt saa riittää, ajattelen. Ambivalenssi hiiteen; finaalisissa täytyy

olla toinen sävellaji kuin itse sinfoniassa. Ehkä vähän Händeliä?

Vaivaudun hymyilemään tälle kiteytykselleni, ajatus todella näyttäytyi minulle musiikkitermein, ja aistin selvästi sellaisen sisäisen, hiljaisen kajastuksen, joka on alkanut häilähdellä päässäni. Se on hetkellinen ja taa-tusti petollinen, mutta silti yllättävä pilkahdus jostain valoisasta ja ehdottomasti hyvästä. En tiedä, mitä se on tai mitä se tarkoittaa, mutta sillä ei ole merkitystä. Heitin lehden keräyslaatikkoon ja sytytin tupakan; jonossa oli ainakin kaksikymmentä ihmistä ennen meitä, ehtisin polttaa kaikessa rauhassa.

”Ei kyllä kannattaisi...”

Maud ehti melkein pitää suunsa kiinni. Syöpä ei ole senlaatuinen että se tappaisi minut heti, mutta luultavasti jokainen tupakka jouduttaa osaltaan sairauden kulkua. Tätä asiaa Werner tähdensi minulle viimeisellä tapaamisellamme, mutta siitähän lääkäreille maksetaan, tiedämme sen molemmat. Olen polttanut yli viisikymmentä vuotta, miksi lopettaisin tähän kun aikaa on näin vähän?

Luonnollista loppupäivämäärää on turha pohtia, mutta missään tapauksessa en saanut enempää kuin puoli vuotta. Nyt kyse on enää päivistä ja homma on omissa käsissäni, olen varma että ainakin sen verran minulle vielä suodaan. Vähän alle kaksi viikkoa; tänään on kolmastoista syyskuuta, ratkaiseva päivä on kahdeskymmenesviides, ja odotan herääväni silloin sydän täynnä luottamusta ja rauhaa. Voisin kirjoittaa voitonriemua – Händelin tyyliin – mutta vaatimattomuus kaunistaa.

Taksi vei meidät sankan liikenteen ja kellertävän tihkusateen läpi Bishop's Bridge Roadia ja Westbourne Grovea pitkin Chepstow Roadille. The Commander sijaitsee Bayswaterin ja Notting Hillin rajalla; hetken minusta tuntui kuin olisin palannut kotiin. Koko tienoo Portobelloon päin on muuttunut kovasti viime vuosina, varsinkin Westbourne Grove, sinne on putkahdellut ravintoloita, sisustusmyymälöitä, gallerioita ja italialaisia kahviloita, mutta niiden väliin on jäänyt myös vanhoja hyötylaitoksia: pesuloita, rautakauppoja, verhoiluliikkeitä, kampaamoita ja hedelmäkojuja. Unohtamatta Viktorian ajan jäännöksiä, jotka seisovat sijoillaan kuin hieman elähtäneet primadonnat: St Stephen's Terrace, Kensington Gardens Square, Pembroke Villas. Se on yleisesti ottaen kaunis sekoitus, ja mietin miksen asunut täällä koko aikuisikäni. Miksi muutinkin pois? Täällä kaikki olisi ollut niin toisenlaista.

Commanderilla on ikää kymmenen tai kaksitoista vuotta. Olen asunut hotellissa kerran aiemminkin, pari päivää Christopherin hautajaisten aikana, ja otimme saman pienen sviitin jossa yövyin myös silloin. Pyyisin tuota huonetta puhelimesta tehdessäni varausta ja sain sen muitta mutkitta. Suuressa huoneessa on kaksi makuualkovia ja reilunkokoinen keittiösyvennys. Se on viidennessä kerroksessa, ja tilavalta parvekkeelta avautuu näkymä länteen kohti Portobelloa ja Notting Hilliä. Sade oli loppunut kun kirjauduimme sisään, ehdotin sherrylasillisia raittiissa ilmassa, eikä Maud esittänyt vastalauseita. Hän kuivasi pöydän ja tuolit pyyhkeellä, ja minä otin esiin lasit ja tax-freestä ostetun pullon.

Sääli, ajattelin samalla kun kohotimme lasimme ja annoimme katseemme kohdata hetkeksi. Sääli ettet pelannut korttejasi paremmin.

Mutta siitähän ei ole kyse eikä ole ikinä ollutkaan; tällaisia tyhjiä fraaseja tulee vain käytettyä, kun ei löydä täsmällistä ilmaisua.

Parvekkeella nielaisin myös lääkkeeni – Maudin kehoituksesta. Hän on niistä tarkka. Kaksi valkoista, kaksi punaista, harmaa jossa on sininen raita. Kolmesti päivässä, lääkärin määräyksestä. Maud muistaa muistuttaa minua, jotta näyttäytyisi edullisessa valossa. Hän pitää minut hengissä. Katsoo ettei minulla ole kipuja, olenhan niin hajamielinen etten pysty huolehtimaan siitä omin neuvoin.

Se on tietysti potaskaa, mutta juuri noin kuulin Maudin esittävän asian Gertrudille ja Tomille. Lääkkeiden muistaminen ei ole kuitenkaan suurin ongelmani, vaan se että ne tylsistävät minua. Eivät paljon mutta vähän. Jos haluan olla skarppi, pillerit pitää jättää väliin, kipu kyllä tulee sen jälkeen yhtä varmasti kuin aamen kirkossa, mutta silti joudun toisinaan valitsemaan sen vaihtoehdon. Kuvio on hankala, ilman muuta, mutta jähmeyden ja kivun välillä on pari tavoittelemisen arvoista tuntia, tai tunti tai puolitoista, ja aikeitani ajatellen minun on kerran päivässä suotava itselleni tuo hetki. Seitsemäntoista tai kahdeksantoista minuuttia, jolloin en ole väsynyt, turtunut enkä kivun vallassa, se on eräänlainen päivittäinen välttämättömyys. Aamupäivä ja alkuiltat ovat sopivimmat ajankohdat.

”Mikä on olo?”

”Loistava, kiitos.”

”Onko kipuja?”

”Ei.”

”Väsyttääkö?”

”Ei pahasti. Jos otan nokoset, voidaan mennä sen jälkeen syömään.”

”Tämä taitaa olla sinulle rakasta seutua.”

”On, todella.”

Maud kohautti olkapäitään. Istuimme hetken hiljaa katsellen läntistä taivasta Wembleyn ja Ealingin yllä, missä laskeva aurinko oli juuri siirtymässä pilvipeitteen taa. Poltin toisen tupakan ja ajattelin, että olimme ensimmäistä kertaa yhdessä Lontoossa. Ja varmasti viimeistä. Maudille kaupunki ei merkitse mitään. Hänellä ei ole minkäänlaista suhdetta Covent Gardeniin, Little Veniceen eikä Chalk Farmiin. Hän ei ole koskaan kävellyt Hungerford Bridgen yli iltahämärässä vain pari puntaa taskussaan eikä istunut The Elginissä hetkeä ennen kuin Highburysta alkaa tulla kuvaa jalkapallomatsista. Highburya ei enää ole; tai ainakin Arsenal pelaa pelinsä muualla, minulle se on merkki siitä että on aika kuolla. Myöskään Covent Garden ei näytä samalta kuin silloin 60-luvulla kun tulin kaupunkiin ensimmäisen kerran, sitten kuitenkin ajattelen, että herranjumala, siitähän on yli neljäkymmentä vuotta. Itse asiassa neljäkymmentäviisi, mutta nyt tunnen, että uni alkaa tulla silmään, ja juon viimeiset pisarat sherrystä. Oikeastihan Lontoo ei ole niinkään muuttunut; kaupungin rakentaminen, kehittäminen ja nykyaikaistaminen puolen vuosisadan aikana on pelkkää kosmetiikkaa verrattuna minussa tapahtuneeseen muutokseen ja luhistumiseen.

Nimenomaan. Ei maailma vanhene, se vain uudistuu jatkuvasti, nousee kasteenraikkaana jokaiseen uuteen aamuun ja jokaiseen neitseelliseen taisteluun. Mutta näkijän katse vanhenee; päivien ja vuosien kerryttämä kyllästyneisyys suodattaa yhä likaisemman ja pienem-

män linssin läpi, tämä on yksi tuhannesta tavasta ilmaista asia eikä siinä ole mitään uutta.

”Tule nyt sisälle sänkyyn ennen kuin putoat tuoilta.”

Pääsen jalkeille ja annan Maudin taluttaa minut huoneen puolihämärään vastahakoisen nurinan saattamana.

”Käyn pienellä kävelyllä sillä aikaa kun nukut. Sopiiko?”

Sopii. Sopii. Hyvää yötä, Jeesus myötä, Leonard Vermin.

Sanoja, sanoja.

Minulla on tietenkin melkoisesti tekemistä ennen 25. päivää, mutta tänä ensimmäisenä iltana söimme yksinkertaisen aterian hotellin lähistöllä. Bloody French, Westbourne Grovella sijaitseva pieni italialainen ravintola oli lähes tyhjä, vaikka sieltä sai aivan erinomaista burgundinpataa ja oikein mainiota Merlot'ta. Maud sanoi pitävänsä ruoasta, mutta oli muuten vaitonainen. Yritin viihdyttää häntä kertomalla irtileikatusta korvasta ja Portobellon nimen historiasta – ja Whiteleyn murhasta, joka tapahtui vajaan sadan metrin päässä siitä missä istuimme. Tammikuussa 1907, jos muistan oikein, ja murhaaja oli Horace Rayner -niminen mies, joka väitti olevansa rikkaan Whiteleyn avioton lapsi; Rayner oli vähällä joutua hirteen, mutta 180 000 ihmistä allekirjoitti vetoimuksen hänen henkensä säästämiseksi – huomasi kuitenkin, että Maud ei ollut vähääkään kiinnostunut jutustani. Oikeastaan meillä ei ole ollut kovin paljon puhuttavaa kymmeneen vuoteen, ja odottaessamme juustotarjotinta, jonka olimme tilanneet, tajusin että meidän välillämme ei ole koskaan ollut pysyviä siltoja,

ei edes alkuaikoina. Meillä on ollut vain tahto rakentaa niitä, kenties, eräänlainen positivistinen sairaus, mutta kun on seisty tarpeeksi kauan eri puolilla virtaa, pitäisi ymmärtää lopettaa huuteleminen. Pitäisi sulkea suunsa, kääntää selkensä kaikelle ja poistua paikalta. Mietin hetken, jakaisinko tämän mielikuvan Maudin kanssa, sillä välillä koen olevani velvollinen jonkinlaiseen avoimuuteen viimeisinä hetkinäni – mutta luovuin ajatuksesta. En todennäköisesti tulisi ymmärretyksi ja rehellisyteni palvelisi vain itsestä päämäärää.

Jätin kertomatta Alexander Herzenistä ja Bakuninista, jotka olivat asuneet muutaman vuoden niillä samoilla kulmillä. Vanhat vallankumoukselliset eivät ole koskaan kiinnostaneet Maudia.

Ensi tapaamisestamme on melko tarkalleen kaksikymmentä vuotta, ja tarkoitan nyt Maudia, en Herzeniä ja Bakuninia. Olin silloin elämäni pohjamudissa; olin menettänyt Michellen, naisen jonka kanssa olin todella varautunut viettämään kaikki jäljellä olevat päiväni ja yöni (varsinkin yöni, myönnettäköön). Michellen mies oli hakannut minut pahasti, olin maannut kaksi kuukautta sairaalassa, ja lääkäri oli kehottanut minua (ilmeisesti yhteisymmärryksessä hyvien ystäväni Justinin ja Tomin kanssa) hakeutumaan terapiaan. Kuvassa oli mukana ongelmakäyttöä, täyttäisin pian viisikymmentä, ja oli ehkä aika sisäistää ettei elämä jatkuisi loputtomiin.

Maud oli kolmekymmentäneljä tullessani hänen vastaanotolleen sateisena maanantaipäivänä elokuun puolivälissä. Hoitomuoto oli nimeltään *kognitiivinen käyttäytymisterapia*, ja kun kättelimme ja tervehdimme toisiamme, Maud tuntui heti täysin toisenlaiselta kuin kaikki muut tapaamani naiset. Vaikutelmaa on vaikea

kuvailuilla, vaikka kohtaamisesta on jo kaksikymmentä vuotta, mutta olen alkanut ounastella, että tunne pohjautui hänen äidillisyyteensä. Yhtäkkiä edessäni oli nainen, joka tarjoutui pitämään minusta huolta. Oma äitini – en ole muuten kertonut vielä vanhemmistani enkä lapsuudestani, ehkä olisi pitänyt aloittaa alkupäästä, en vain ehdi ruveta jäsentämään ja uudelleen jäsentämään asioita – mutta äitini siis kuoli tuberkuloosiin kun olin enintään neljävuotias, ja sillä seikalla on varmasti ollut merkityksensä suhteessani Maudiin. Maud on täyttänyt vanhan tyhjiön, olisi typerää uskotella muuta.

Mutta ehkä palaan tähän aiheeseen myöhemmin. Maudin kohtaaminen ei ole tarinassani olennaisinta; tärkeimmän vaiheen, kuvitteellisen keskipisteen löytämiseksi täytyy palata toiset kaksikymmentä vuotta taaksepäin, tarkkaan ottaen kaksikymmentäkaksi. Vuoden 1968 syyskuuhun, jolloin tapasin Carlan, ja nyt kun olen lopullisen tilinpäätöksen edessä, näen kirkkaana kuin syystaivaan Montanassa tai korpit Towerissa, että Carlan tapaaminen jättää varjoonsa kaikki muut tapahtumat maanpäällisessä elämässäni.

Joka on siis pian päättymässä, mutta nyt kynä luisuu jo kädestäni ja ajatus suistuu raiteiltaan, näen että Maud on sammuttanut lampun alkovissaan, ja minun on aika tehdä sama. Olen joka tapauksessa kiitollinen siitä, että olemme päässeet näin pitkälle, Bayswaterin ja Notting Hillin rajalle. Ja toinen raja, paljon enemmän toivotettu, väikkyy jo kulman takana.

Ei kipuja, vain uupumus ja tietynlainen paino rinnan päällä.

Keltainen muistikirja:

Trafalgar Square.

Oli 5. syyskuuta 1968. Olin ollut koko päivän muuttamassa – ahtaasta luukusta Shoreditchistä Liverpool Stationin läheltä Earl’s Courtiin ei niin ahtaaseen luukkuun (jossa oli myös paremmat kokkausfasiliteetit) – enkä tiedä, mikä oli saanut minut lähtemään Trafalgar Squarelle. Varmaan minun piti tavata siellä joku. Joku joka siis jätti tulematta, tai sitten muuttopuuhat, matkalaukkujen ja pahvilaatikoiden kantaminen vinoja rappuja kolmanteen kerrokseen, oli vienyt arvioitua kauemmin ja olin myöhässä; ehkä se joku ei ollut jaksanut enää odottaa minua, en muista. Istuin joka tapauksessa aukion pylväskaiteella polttaen tupakkaa ja katsellen puluja ja ihmisiä ja lordia pilarinsa päässä. Oli kaunis ja lauhkea syysilta ja kello läheni puolta seitsemää.

Ja ennen kuin tapahtumat pyörähtävät käyntiin eikä niitä voi enää pysäyttää, todettakoon myös että olin kahdenkymmenenkahdeksan ikäinen. Olin asunut Lontoossa kolme vuotta; olin tullut kaupunkiin keskeytneiden korkeakouluopintojen mutta loppuun suoritettujen asepalveluksen jälkeen kesäkuussa 1965 enkä ollut pääs-

syty pois. Lähtöön ei ollut aihetta. Lontoo oli kuusikymmentäluvun viimeisinä vuosina maailman ehdoton pääkaupunki; olin imeytynyt sinne kuin avuton hyönteinen öljylamppuun syksyn pimeydessä ja alkanut freelance-pohjalta valokuvata ja kirjoittaa lehtiin: musiikista, muodista, nuorisokapinasta, politiikasta, poppoteesta ja kaikesta mitä keksin. Arthur Brownin kolmisivuinen haastattelu International Timesissa oli siihenastisen urani kohokohta, ehkä samalla viivalla kuin eräässä amerikkalaislehdessä julkaistu Vietnamin sotaa käsittelevä Bertrand Russellin haastattelu. Lokakuussa 1967 olin perustanut kolmen hengenheimolaisen, Christopherin, Maryn ja Fjodorin kanssa The Spiff -nimisen underground-lehden, joka oli vastoin kaikkia odotuksia ilmestynyt jo kahdeksan kertaa ja täyttäisi pian vuoden. Voi muuten olla, että olisin tavannut jonkun näistä spiffiläisistä jos en olisi ollut myöhässä, mutta kuten jo sanoin, se on toisarvoista. Muutaman minuutin kuluttua sivu elämässäni kääntyisi; tumpassin tupakkani enkä ajatellut mitään. Tai ajattelinkin ehkä Maryn ja Fjodorin suhdetta niin kuin tuohon aikaan usein ajattelin: että jättäisiköhän Mary pian Fjodorin ja antaisi minulle mahdollisuuden.

Mikä olisi tavallaan ollut toiveideni täyttymys, mutta ei varmaan kovin edullinen vaihtoehto Spiffille. Eikä välttämättä Marylle, en tiedä.

Pitkäpartainen sandaaliprofeetta, jolla oli pyöreät siniset Lennon-lasit ja hevoselta haiseva kauhtana, sulki Bhagavad Gitansa ja lähti paikaltaan kaiteen päältä aivan minun oikealta puoleltani. Minulla oli nälkä. Tajusin, etten ollut syönyt koko päivänä, ja aloin kaivella taskujani tarkistaakseni rahatilanteen.

En kuitenkaan päässyt niin pitkälle, koska silloin kaikki alkoi. Joku nainen käveli rappuset vinottain ylös ja pysähtyi kahden metrin päähän minusta. Hän oli noin kolmekymppinen ja hänellä oli yksinkertainen punainen mekko, samanvärisen ohut villatakki ja tumma polkkatukka. Nainen sopi sen hippimeren keskelle Trafalgar Squaren yläpuolelle yhtä huonosti kuin rubiini perunalaatikkoon.

Mutta en pidättänyt henkeäni hänen kauneutensa tähden vaan siksi, että hän näytti epävarmalta ja neuvottomalta. Hän oli pysähtynyt kesken askeleensa ja katsoi nyt rannekelloaan. Sitten hän vilkaisi taakseen, alas kohti leijonia ja allasta, kuin varmistaakseen että häntä ei ollut seurattu. Tai että häntä oli seurattu. Hän seiso hetken paikallaan penkoen käsilaukkuaan, kohautti sitten olkapäitään ja huomasi puolen metrin levyisen istumapaikan, joka oli juuri vapautunut vierestäni. Hän katsoi minua silmiin.

Nyökkäsin. Tai luulen nyökänneeni. Ainakin yritin jotenkin telepaattisesti houkuttaa hänet istumaan viereeni; suunnilleen näin olen jälkeenpäin halunnut selittää itselleni kiihkeän passiivisuuteni noiden ratkaisevan tärkeiden sekuntien aikana. Tuona kirjoittamattomana ja enteellisenä hetkenä, joita osuu kohdalle hyvin harvoin mutta jotka tarjoavat tullessaan vastauksen kaikkiin sisälämme oleviin muotoutumattomiin kysymyksiin. Se hetki on *tässä*. Ja *nyt*. Nainen vilkaisi uudestaan olkansa yli, sitten hänen kasvoillaan häivähti epäröivä hymy ja hän kävi istumaan sandaaliprofeetan jättämään tyhjään tilaan.

”Hei. Leonard.”

Miten muuten olisin voinut aloittaa? Muuten kuin kertomalla henkilöllisyyteni avoimesti ja rehellisesti; että

olin itsenäinen yksilö siinä epämääräisten tyyppien sekamelskassa; Trafalgarin ja Charing Crossin ympäristössä oli tosiaan harvinaisen paljon porukkaa sinä iltana... kaikki muu, mikä tahansa toinen avaus tai alku olisi joutanut väärään suuntaan. Olen halunnut kuvitella niin.

”I am Carla.”

Vieras korostus. Itäeurooppalainen, arvelin, mutta hän oli lausunut vain kolme sanaa. Ojensin käteni. Hän tarttui käteeni epäröimättä ja piti siitä kiinni muutaman sekunnin katsoen minua suoraan silmiin. Oikeastaan katse ei ilmaissut muuta kuin yhden kysymyksen. *Voinko luottaa sinuun?*

Tarjosin hänelle tupakkaa. Hän otti sen, ja sytytin meille molemmille. Toistaiseksi olimme paljastaneet vain nimemme. Etunimemme. Leonard ja Carla. Imaissimme vaiti muutamat sauhut. Carla istui kivikaiteella niin lähellä minua, että tunsin hänen lämpönsä oikeassa käsivarressani. Poltimme ja katselimme ihmisiä ja puluja. Tuo avara ja kuhiseva aukio oli varsinainen näyttämö tänä miellyttävänä loppukesän iltana. Kumaraselkäinen nuorukainen soitti kitaraa ja lauloi Donovania vähän matkan päässä meistä. Ilmassa leijaili hasiksen ja palavan ruohon tuoksu. Tyttö, jolla oli pitkät oranssit housut ja paljas ylävartalo, käveli käsillään. Carla katsoi taas rannekelloaan.

”Will you help me?”

Nyökkäsin. ”Autan mielelläni. Mitä minun pitää tehdä?”

Carla työnsi käden laukkuunsa. Otti sieltä pienen vaaleanharmaan kirjekuoren. Piti sitä hetken peukalon ja etusormen välissä ja antoi sen sitten minulle. Otin kuoren ja katsoin häntä kysyvästi. Carla veti syvään henkeä ja katsoi minua vakavasti.

”Please go.”

En ymmärtänyt. Miten olisin voinut ymmärtää? Huomasin, että hänen silmiensä väri häilyi vihreästä harmaaseen, oikea oli vihreämpi kuin vasen. Hänen suunsa oli pari milliiä raollaan ja odotin, että hän sanoisi vielä jotain. Vilkaisin kirjekuorta, se oli ohut ja hyvin kevyt.

”Missä tarvitset apua?”

Carla nyökkäsi kohti kirjekuorta. ”Please go.”

Sitten hän teki eräänlaisen sinetöivän eleen, joka tavallaan ratkaisi kaiken. Hän painoi etusormensa ensin omille huulilleen ja sitten minun huulilleni. Sormi vain hipaisi suutani, mutta tunsin sen vielä seuraavana aamuna kun heräsin.

Carla loikkasi alas kaiteelta. Oikaisi mekkonsa nopealla ranneliikkeellä ja kiiruhti rappuset alas taakseen katsomatta.

Kirjekuoren päällä ei lukenut mitään. Ei vastaanottajaa, ei lähettäjä. Avasin läpän. Vedin ulos lipun. Se oli koruttomasti painettu hailakankeltainen paperi, konserttilippu.

Bachin, Vivaldin, Pachelbelin ja Telemannin musiikkia, esittäjänä saksalainen barokkiorkesteri. *Die Wiedermeirische Sieben*.

Paikka: St Martin in the Fieldsin kirkko, Trafalgar Square.

Käänsin pääni kohti kirkkoa. Se oli alle sadan metrin päässä minusta.

Aika: torstai 5. syyskuuta, 7 pm.

Katsoin kelloa. Konsertti alkaisi kymmenen minuutin kuluttua.

Kirjoitan näitä muistiinpanoja lähes kaksitoista vuotta myöhemmin, ja suurin osa tuosta ajasta, jonka aion yrittää vangita paperille ennen kuin se on liian myöhäistä, tuntuu olevan illuusiota ja pakenevan minua kaikin mahdollisin tavoin. Mutta tuon ensimmäinen illan Trafalgar Squaren yläpuolella ja myöhemmin kirjossa näen mielessäni erittäin tarkasti ja seikkaperäisesti. Kun elokuvan alkukohtauksen, kun on vielä valpas ja toiveikas – tai ensimmäiset sivut kirjasta, jonka kiinnostavuudesta ei vielä tiedä mutta johon kiinnittää alkumetreillä kaiken huomionsa. Koska haluaa antaa mahdollisuuden ja olla tuomitsematta liian aikaisin. Tai jotain sinne päin; mutta tämä on sivuseikka, tärkeintä on todeta että muiston kirkkaus hämmästyttää minua itseäni. Tässä ihan toisessa kaupungissa monta vuotta myöhemmin.

No, se siitä. Kirkkosali oli täynnä, ei kuitenkaan tupaten täynnä. Paikkani oli melko takana. Q15, toinen paikka keskikäytävältä oikealle. Q16, 17 ja 18 olivat varttuja, niissä istui kolme seitsemänkymppistä rouvaa kiharretuissa hiuksissaan, ja käytävää lähinnä oleva Q14 oli tyhjä. Lysähdin puupenkille samalla hetkellä kun muusikot saapuivat ja yleisö aloitti hiljaiset aplodit. Vah-timestari sulki ovet salin perällä, mutta huomasin että sisään pääsi silti jonkin verran liikenteen melua. Valot katsojien yllä himmenivät hieman ja muusikot aloittivat virityksen.

Olin ollut St Martin in the Fieldsissä aiemminkin, en kuitenkaan koskaan kuuntelemassa konserttia. En ollut ylipäätään kovin perillä klassisesta musiikista, mutta en ollut täysi ummikkokaan. Ohuessa ohjelmalehtisessä kerrottiin, että orkesteri esittäisi kuusi teosta, joista puo-

let oli minulle tuttuja: Bachin Brandenburgilaiset konsertot (numerot kaksi ja neljä) sekä yksi Vivaldin vuodenajoista (Kesä). Telemannin ja Pachelbelin teoksia en tuntenut.

Konsertti alkoi toisella Brandenburgilaisella, en tiedä kummalla, ja huomasin pian olevani oudon kaksija-koisessa tilassa, unen ja äärimmäisen valppauden välimaastossa. Barokin polveileva kontrapunkti voi tietysti unettaa ketä tahansa, ja olenkin joskus ajatellut, että tuon musiikkityylin salaisuus ja tarkoitus on juuri siinä – mutta Trafalgar Squaren tapahtumien jälkeen väsymys sai lähes surrealistisen sävyn. Tuntui kuin istuisin vanhassa mustavalkoelokuvassa, tai oikeastaan sellaisen kuvauksissa – taas heppoinen elokuvavertaus, mutta menköön – ohjaaja on keskeyttänyt kuvaukset käydäkseen vessassa tai tupakkakaupassa tai missä lie, ja vaikka käsikirjoitus on lukemattomana ja työstämättömänä hänen isoissa taskuissaan, kamera rullaa yhä, tällaisia kuvia työntyi siis mieleeni, kun suljin silmäni ja yritin muistella kaikkea mitä tiesin Carlasta; toisin sanoen niitä muutamaa asiaa, jotka hän oli paljastanut itsestään, ja ehdottomasti voimakkain muistikuva oli hänen etusormensa kevyt kosketus huulillani. Tiedän myös, että käsitin ensimmäisen puolen tunnin aikana kirkossa – jo silloin – miksi Carla oli kokemuspiirissäni niin kerta-kaikkisen poikkeuksellinen tapaus. Hän oli ensimmäinen nainen. Kaikki seurustelukumppanini – ei heitä niin kauheasti ollut, ehkä puolen tusinaa – olivat olleet tyttöjä. En tiennyt Carlasta juuri mitään, mutta ainakaan hän ei ollut tyttö.

Ensimmäisen teoksen ja aplodien jälkeen seurasi lyhyt tauko, cembalisti lähti tilapäisesti pois, soittimet viritet-

tiin uudestaan, ja juuri ennen kuin minulle tuntematon Telemannin teos esiteltiin yleisölle, tyhjälle paikalle vasemmalle puolelleni istuutui mies.

Q14. Pitkä ja laiha. Tumma kulunut puku, ruskean-sävyiset silmälasit, hieman kihara ja harmaantunut taakse kammattu tukka. Valkoinen paita ilman solmiota. Viiden- ja kuudenkymppin väliltä. Ulkonäöstä en ehtinyt panna merkille enempää. Mies tuoksui lievästi halvahkolta partavedeltä ja hänellä oli mukanaan pieni musta salkku, jonka hän laski lattialle jalkojensa väliin.

Muuta en hänestä pysty sanomaan.

Nukahdin Telemannin aikana. Toivon etten olisi nukahtanut, mutta vaikka Carla oli minulla tuoreessa muistissa ja oloni oli oudon hyperrealistinen, minun oli mahdotonta pitää silmiäni auki. Heräsin taputuksiin enkä heti muistanut missä olin. Cembalisti tuli takaisin huilitin kanssa uusien, hieman vaisumpien aplodien saattelemana. Katsoin ympärilleni. Naiset paikoilla Q16, 17 ja 18 istuivat yhä penkillä selkä suorana; yksi heistä tarjosi juuri toisille kurkkupastilleja peltirasiasta; ajattelin, että niiden täytyi olla Fisherman's Friendejä.

Vasemmalla puolellani oli tyhjää. Q14, harmaakiharainen mies kuluneessa puvussa, oli lähtenyt. Salkku oli kuitenkin jäänyt. Se oli lappeellaan hänen paikallaan, pari vuotta vanha musta nahkasalkku. Kiiltävät metallihelat.

Mies ei tullut takaisin Vivaldin Kesän aikana. Eikä sitä seuraavan tauon aikana, ja vähän ennen kuin Pachelbelin oli tarkoitus avata konsertin toinen puolisko, tein ratkaisuni. Tartuin salkkuun ja kiiruhdin kirkosta ulos. Pimeys oli alkanut laskeutua Trafalgar Squarelle, mutta ihmisiä oli jos mahdollista vieläkin enemmän kuin tun-

VAKOILUJUTTU, RAKKAUSTARINA VAI JOTAKIN AIVAN MUUTA?

Kuolemansairas Leonard Vermin matkustaa entiseen kotikaupunkiinsa Lontooseen viettääkseen siellä 70-vuotisjuhlaansa hänelle tärkeimpien ihmisten kanssa. Osalla kutsuista tosin ei ole aavistustakaan, kuka Leonard on ja miksi heidät on kutsuttu. Entä miten Lontoota piinaava sarjamurhaaja liittyy kuvioon?

Runsaassa ja arvoituksellisessa romaanissaan Håkan Nesser järjestää yllätyksiä niin lukijalle kuin kirjan henkilöillekin.

**“TAIVAS LONTOON YLLÄ ON IHAILTAVAN
HIENOSTI RAKENNETTU, YLITSEPURSUAVA ROMAANI.”**

– GÖTEBORGS POSTEN

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-951-31-9462-8